
 Venäjän passi- ja viisumikäytännöt
 Tietoa Venäjän passijärjestelmästä,
 viisumikäytännöistä sekä viisumitilastoista

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

SISÄLLYSLUETTELO

Venäjän passi- ja viisumikäytännöt	1
Yhteenveto	1
Venäjän passijärjestelmä	3
Sisäinen passi	3
Virka- ja diplomaattipassit	4
Ulkomaanpassi	5
Ulkomaanpassit Pietarissa ja Moskovassa	7
Viisumikäytännöt	10
Eurooppalaiset viisumit ja Schengen-viisumi	12
Viisumitilastot	15
Esimerkki: Viisumivapaa matkustaminen Yhdysvaltoihin	18

VENÄJÄN PASSI- JA VIISUMIKÄYTÄNNÖT

Tässä liiteraportissa tarkastellaan Venäjän passi- ja viisumikäytäntöjä sekä Venäjän solmimia matkustus sopimuksia muiden valtioiden kanssa.

YHTEENVETO

Passikäytännöt

Venäjällä on noin 120 miljoonaa sisäisen passin haltijaa ja noin 23 – 25 miljoonaa ulkomaanpassin haltijaa. Sisäinen passi oikeuttaa matkustamaan eräisiin IVY-valtioihin, mutta muualle ulkomaille matkustavalta vaaditaan aina voimassaoleva ulkomaanpassi. Tällä hetkellä myönnetään kahdenlaisia ulkomaanpasseja: nk. vanhan mallisia ulkomaanpasseja sekä biometrisiä ulkomaanpasseja. Vaikka uudenmallinen biopassi on kalliimpi kuin vanha ulkomaanpassi, viime vuosina biometrisiä ulkomaanpasseja on myönnetty enemmän kuin vanhan mallisia ulkomaanpasseja.

Ulkomaanpassien haltioiden määrä on viime vuosina kasvanut: kun vielä vuonna 2008 vain noin viidellä prosentilla kansalaisista oli ulkomaanpassi, vuonna 2012 ulkomaanpasseja arvioidaan olevan 17 % kansalaisista. Ulkomaanpassien haltijoiden lukumäärä on siis viidessä vuodessa noin kolminkertaistunut. Vuoden 2013 kolmen ensimmäisen kuukauden aikana myönnettiin yhteensä 2,7 miljoonaa ulkomaanpassia, mikä oli 22,5 % enemmän kuin vastaavana ajankohtana edellisenä vuonna. Aiempina vuosina ulkomaanpassien myöntämisten määrä on kasvanut voimakkaimmin Pietarissa ja Moskovassa, mutta viimeisten parin vuoden aikana kasvu on ollut voimakkainta muilla alueilla. Biopassien käyttöönotto on yksi ehdoista, joita Venäjän ja EU:n välisissä viisumivapausneuvotteluissa on esitetty.

Viisumikäytännöt Venäjän ja muiden valtioiden välillä

Venäläiset voivat matkustaa ilman ulkomaanpassia ja viisumia Ukrainaun, Valko-Venäjälle, Kazakstaniin, Kirgisiaan ja Tadžikistaniin sekä Georgiaan kuuluville Abhasian ja Etelä-Ossetian alueille. Näille alueille voivat matkustaa siis sellaisetkin kansalaiset, joilla ei ole ulkomaanpassia: matkustusasiakirjaksi riittää Venäjän sisäinen passi.

Venäjä on solminut viime vuosien aikana runsaasti erilaisia viisumihelpotussopimuksia useiden eri valtioiden kesken. Vuoden 2013 alussa Venäjällä oli viisumikäytäntöjä helpottavia sopimuksia yhteensä 134 valtion kanssa. Suureen osaan näistä maista venäläiset voivat turistimatalla matkustaa ilman etukäteen hankittua viisumia: viisumia ei vaadita lainkaan, tai viisumi myönnetään kohdemaan rajalla. Turistilla on oikeus oleskella viisumitta näissä sopimusten piiriin kuuluvissa kohdemaissa tavallisimmin 15 – 90 päivän ajan. Osassa valtioista viisumivapaan turistimatustamisen ehtona on se, että turisti saapuu maahan osana turistiryhmää.

Maita, jonne viisumia ei vaadita, on yhteensä 65. Suosituimmista matkakohdemaista näitä ovat esimerkiksi Ukraina, Israel ja Turkki. Maita, joissa viisumi myönnetään kohdemaan rajalla, on yhteensä 49. Suosituimmista kohdemaista näitä ovat esimerkiksi Egypti, Kreikka (vain osaan maasta) sekä Kypros (ennakkoon täytetyllä sähköisellä hakemuksella). Muiden sopimusmaiden ja Venäjän välillä on olemassa muunlaisia helpotuksia viisuminhakuun (esimerkiksi sähköinen viisuminhakuprosessi). Näiden lisäksi Venäjä on solminut kolmen valtion (Norja, Puola ja Latvia), raja-alueiden asukkaiden viisumivapaan liikkumisen mahdollistavan LBT-sopimuksen.

Schengen-viisumi

Vuonna 2001 Suomi liittyi Schengen-alueeseen. Sopimuksen myötä yhteen Schengen-maahan anottu viisumi oikeuttaa liikkumaan ilman rajatarkastuksia myös muiden Schengen-maiden alueella. Viisumin hinta Schengen-maihin oli vuoteen 2007 asti 60 euroa. Vuonna 2007 solmitun viisumihelpotussopimuksen myötä viisumin hinta laski 35 euroon.

Vuonna 2010 viisumien hakuprosessin tehostamiseksi solmittiin yhteistyösopimus intialaisen VFS-Global yhtiön kanssa. Ennen tätä viisumihakemuksen jättämistä jouduttiin usein jonottamaan Pietarin konsulaatissa kauan. Nykyisin käytännössä viisumihakemukset jätetään VFS-yhtiöön, joka perii hakijalta 21 euron palvelumaksun. Hakemuksen voi periaatteessa jättää myös edustustoon.

Tällä hetkellä EU ja Venäjä neuvottelevat uudesta viisumihelpotussopimuksesta, jolla helpotettaisiin erityisesti säännöllisesti Venäjän ja Schengen-maiden välillä liikkuvien henkilöiden matkustamista myöntämällä näille pidempiä viisumeita. Tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi erilaisten valtuuskuntien jäseniä, toimittajia tai maassa asuvien perheenjäseniä.

VENÄJÄN PASSIJÄRJESTELMÄ

Venäjällä on nykyään käytössä neljänlaisia passeja: 1) kotimaan sisäiset passit, 2) ulkomaanpassit, 3) virkapassit ja 4) diplomaattipassit. Tässä osiossa nämä passityypit ja erityisesti ulkomaanpassit esitellään tarkemmin.

SISÄINEN PASSI

Venäjän lain mukaan jokaisella 14 vuotta täyttäneellä Venäjällä asuvalla Venäjän kansalaisella tulee olla maan sisäinen passi. Alle 14-vuotiaat kansalaiset kirjataan pääsääntöisesti vanhempiensa sisäiseen passiin. Ulkomaille matkustettaessa kansalaisella tulee lisäksi olla myös ulkomaanpassi. Pelkällä sisäisellä passilla on kuitenkin mahdollista matkustaa IVY-maihin sekä Georgian Etelä-Ossetian ja Abhasian maakuntiin.

Sisäisen passin voimassaoloaika riippuu passin haltijan iästä. Passi on lain mukaan uusittava elämän aikana vähintään kaksi kertaa: 20 ja 45-vuotiaana. Asevelvollisten passi uusitaan automaattisesti sen jälkeen, kun varusmiespalvelu on suoritettu. Vankeuteen tuomituilta passi takavarikoidaan vankeustuomion suorittamisen ajaksi. Vuonna 2010 venäjällä oli noin 121 miljoonaa 14 vuotta täyttänyttä kansalaista, joten tämän perusteella maassa olisi noin 120 miljoonaa sisäisen passin haltijaa.

Passit myönnetään Venäjän Muuttoviraston (FMS) paikallisissa toimistoissa pääosin henkilön asuinpaikkakunnalla. Passihakemusta varten on toimitettava syntymätodistus sekä valokuvat. Kadonneen passin tilalle saa uuden passin. Lisäksi passi kuuluu vaihtaa uuteen seuraavissa tapauksissa: 1) Henkilö saavuttaa passin vaihtamisiän, 2) Henkilö vaihtaa nimeään, 3) Henkilö vaihtaa sukupuoltaan, tai 4) Passi kuluu käyttökelvottomaksi.

Passiton kansalainen ei menetä kansalaisoikeuksiaan, mutta ilman passia suuri osa viranomaisasioinnista voi olla passitta lähes mahdotonta. Sisäistä passia eivät viranomaisasioinnissa korvaa esimerkiksi ulkomaanpassi, ajokortti tai sotilaspassi.

Venäjällä on jo muutaman vuoden ajan suunniteltu maan sisäisistä passeista luopumista. Passin tilalle on tulossa eräänlainen sähköinen henkilökortti, joka tulee vähitellen korvaamaan sisäisen passin. Viimeisimmän tiedon mukaan henkilökortteja aletaan myöntää vuonna 2015 ja vuoteen 2025 mennessä kaikki sisäiset passit on suunniteltu korvattavan sähköisellä henkilökortilla.

VIRKA- JA DIPLOMAATTIPASSIT

Virkapassi

Venäjän virkapassi on tarkoitettu pääosin ulkomaankomennuksia suorittaville valtion viranomaisille. Kyseessä on siis eräänlainen viranomaisille tarkoitettu ulkomaanpassi, joka oikeuttaa matkustamaan Venäjän rajojen ulkopuolelle. Virkapassi myönnetään korkeintaan viideksi vuodeksi kerrallaan. Virkapassi on Venäjän valtion omaisuutta ja se tulee luovuttaa passin haltijan työnantajalle silloin, kun passille ei ole käyttöä. Virkapasseja on käytettävä vain työhön liittyviin komennuksiin ulkomaille. Virkapassilla ei siis saa matkustaa esimerkiksi vapaa-ajan matkoille.

Kansalaisryhmät, jotka ovat oikeutettuja virkapassiin, määrittelee Venäjän ulkoministeriö. Näitä ryhmiä ovat mm. seuraavien valtionhallinnon alojen edustajat: Presidentinhallinto, Liittovaltion neuvosto, Duuma, Hallitus, Perustuslaillinen oikeus, Korkein oikeus ja Korkein välimiesoikeus. Lisäksi virkapassi voidaan myöntää valtionyhtiöiden ja keskuspankin työntekijöille, ulkomaankomennuksessa oleville sotilaille sekä suurlähetystöjen ja konsulaattien työntekijöille. Virkamiespassi voidaan myöntää myös edellä mainittujen ryhmien edustajien perheenjäsenille, mikäli ulkomaankomennuksen kokonaiskesto ylittää vuoden.

Virkapassien haltioita arvioidaan olevan Venäjällä nykyisellään noin 120 000 henkilöä. Venäjän ja EU:n välisissä viisumivapausneuvotteluissa Venäjä on esittänyt, että virkapassien haltijat olisivat ensimmäinen ryhmä, jolta viisumipakko poistettaisiin. Neuvottelutilannetta on mutkistanut se, että EU:n edustajien mukaan virkapassien haltioiden lukumäärä Venäjällä on liian suuri. Osapuolet sopivat neuvotteluissa keväällä 2013, että virkapassien lukumäärä Venäjällä vähennetään 15 000:een. EU-maista Saksa on kuitenkin kesällä muuttanut aiemmin myönteistä suhtautumistaan virkapassien haltioiden viisumivapauteen. Osittain tähän on nähty syyksi Venäjän sisäpoliittinen tilanne.

Diplomaattipassi

Diplomaattipassin status on virkapassia korkeampi ja oikeus sen hallintaan määräytyy mm. diplomaattisia suhteita koskevassa Wienin yleissopimuksessa. Myös diplomaattipassi myönnetään korkeintaan viideksi vuodeksi kerrallaan. Myös se on Venäjän valtion omaisuutta ja se tulee luovuttaa passin haltijan työnantajalle silloin, kun passille ei ole käyttöä. Diplomaattipassiin ovat oikeutettuja mm. Liittovaltion neuvoston ja Duuman kansanedustajat, hallituksen jäsenet, sekä virkapassiin oikeutettujen viranomaisryhmien (ks. virkapassit) korkea-arvoisimmat virkamiehet.

ULKOMAANPASSI

Venäjän ulkomaanpassi oikeuttaa kansalaisen matkustamaan ulkomaille. IVY-maihin, sekä Abhasian ja Etelä-Ossetiaan matkustaessa ei tarvita ulkomaanpassia, vaan näihin valtioihin venäläiset voivat matkustaa sisäisellä passilla. Ulkomaanpassia voi Venäjällä käyttää lisäksi joissain tapauksissa myös henkilöllisyyden todentamiseen, esimerkiksi juna- tai lentolippuja ostettaessa tai valuuttaa vaihtaessa.

Ulkomaanpassit jaetaan nykyisin kahteen luokkaan: perinteisiin ulkomaanpasseihin, sekä uuden sukupolven biometrisiin passeihin. Uusia biometrisiä passeja on jaettu kansalaisille vuodesta 2006 lähtien. Vuoteen 2013 saakka biometrinen passien mikrosirujen parametrit sisälsivät haltijan valokuvan, syntymä-ajan ja paikan sekä passin myöntötiedot, mutta vuodesta 2013 lähtien kansalaisille on alettu myöntää sormenjälkiparametreja sisältäviä biobasseja. Perinteiset ulkomaanpassit myönnetään viideksi vuodeksi kerrallaan ja biometriset passit 10-vuodeksi kerrallaan. Pitemmästä käyttöiästä johtuen biometrisissä passeissa on myös enemmän sivuja (36 -> 46). Uuden sukupolven ulkomaanpassi eroaa vanhasta myös siten, että siihen ei voi kirjata lapsia.

Toisin kuin sisäisen passin kohdalla, ulkomaanpassi voidaan hankkia myös alle 14-vuotiaille. Vanhanmallisen passin hankintahinta on 1000 ruplaa ja alle 14-vuotiailta 300 ruplaa. Uuden sukupolven biometrinen passi maksaa 2500 ruplaa ja alle 14-vuotiailta 1200 ruplaa. Kaliningradin alueen saavat ulkomaanpassin maksutta.

Kuten sisäisetkin passit, ulkomaanpassit myöntää oman asuinalueen Muuttoviraston toimisto. Uuden sukupolven passi myönnetään ainoastaan vanhaa ulkomaanpassia vastaan, mikäli sellainen on aiemmin myönnetty. Mikäli kansalainen matkustaa ulkomaille usein (vähintään kerran kuukaudessa), voidaan hänelle hakemuksesta myöntää myös toinen ulkomaanpassi. Tämä käytännön tarkoituksena on helpottaa esimerkiksi usein ulkomaille matkustavien viisuminhakuprosesseja. Lisäksi kahden ulkomaanpassin omistaminen mahdollistaa matkustamisen maihin, jotka suhtautuvat negatiivisesti vierailuihin eräissä muissa valtioissa (esimerkiksi arabimaat).

Ulkomaanpassihakemusta varten on toimitettava seuraavat dokumentit. Vaatimukset ovat lähes samat vanhaa ja uutta ulkomaanpassia haettaessa.

- Passihakemus ja maksukuitti
- 2-3 passikuvaa
- Sisäinen passi
- Edellinen ulkomaanpassi (haettaessa biopassia, mikäli edellinen ulkomaanpassi on vielä voimassa)
- Työtodistus (virkailijan harkinnan mukaan)
- Alle 27-vuotiailta asevelvollisilta todistus sotilaspiirin esikunnasta
- Varusmiehiltä lupa ulkomaanmatkalle

Ulkomaanpassin haltijoita on arvioitu olevan Venäjällä arvioiden mukaan noin 17 % kansalaisista, eli noin 23 – 25 miljoonalla henkilöllä. Ulkomaanpassien haltijoiden määrä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti: vielä vuonna 2008 ulkomaanpasseja arvioitiin olevan vain noin 5 % kansalaisista, eli noin seitsemän miljoonaa.

Ulkomaanpassien haltijoiden suhteellinen osuus vaihtelee eri alueilla. Esimerkiksi Kaliningradissa, alueen maantieteellisen sijaintinsa johdosta, lähes 70 %:lla alueen asukkaista on ulkomaanpassi. Ulkomaanpassien määrä suhteessa asukaslukuun korostuu erityisesti rajojen läheisyydessä (esimerkiksi Luoteis-Venäjä, Venäjän Kaukoita) sekä elintasoltaan korkeilla alueilla (Moskova).

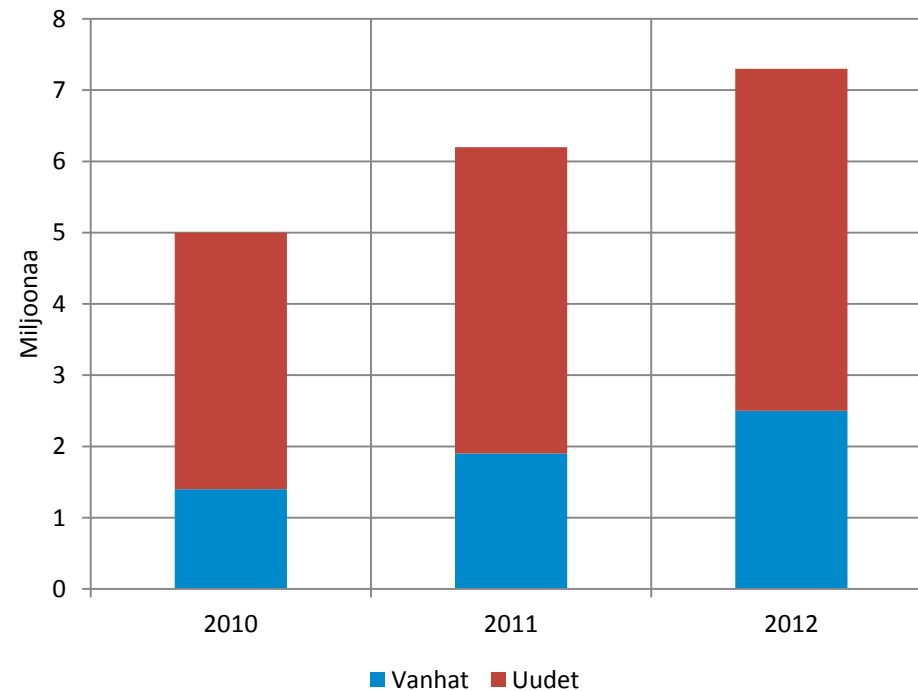
Myönnettyjen ulkomaanpassien määrä on ollut viime vuosina kasvussa.

Tälle on olemassa useita selityksiä.

1. Ulkomaanpassin anomiskäytäntö on helpottunut. Ulkomaanpassia voi nykyisin anoa sähköisesti ja prosessiin kuluva aika on vähentynyt.
2. Ulkomaisten konsulaattien viisumianomuskäytännöt ovat helpottuneet. Erityisesti tämä koskee Schengen-maiden ja Yhdysvaltojen viisumihakua. Viisumihaun helpottuminen on osaltaan synnyttänyt kysyntää ulkomaanpasseille.
3. Kansalaisten elintaso on kasvanut. Yhä useammalla on mahdollisuus matkustaa ulkomaille.

Vuoden 2013 kolmen ensimmäisen kuukauden aikana myönnettiin yhteensä 2,7 miljoonaa ulkomaanpassia, mikä oli 22,5 % enemmän kuin vastaavana ajankohtana edellisenä vuonna. Samalla kun uuden sukupolven ulkomaanpassien voimassaoloaika kasvoi vuonna 2010 viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen, voidaan ennustaa, että lähivuosina ulkomaanpassin omaavien venäläisten määrä jatkaa kasvuaan.

Myönnettyt ulkomaanpassit

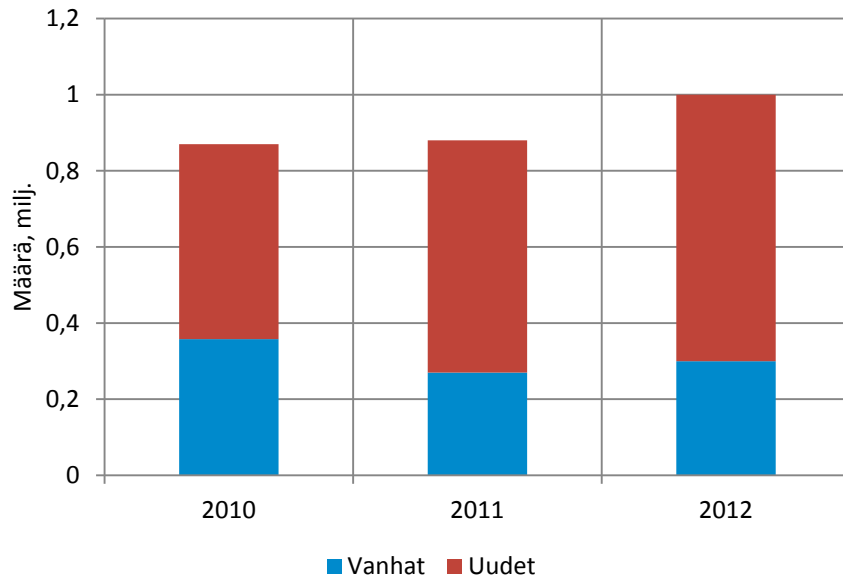

ULKOMAANPASSIT PIETARISSA JA MOSKOVASSA

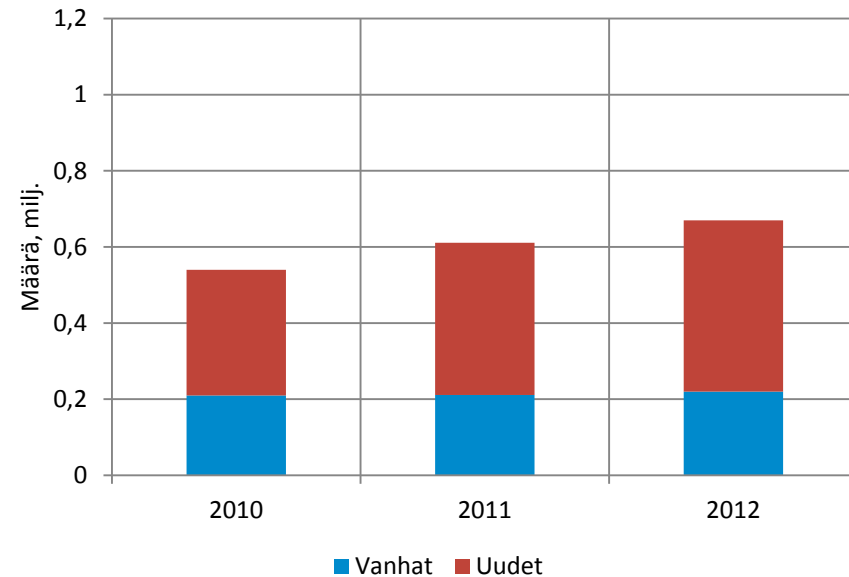
Ulkomaanpasseja on myönnetty yhä enemmän myös Moskovassa ja Pietarissa. Vuonna 2012 Moskovassa myönnettiin yhteensä noin miljoona ulkomaanpassia, mikä on 15 % enemmän kuin vuonna 2010. Samana vuonna Pietarissa myönnettiin 670 000 ulkomaanpassia, mikä oli noin 25 % enemmän kuin vuonna 2010. Pietarissa ulkomaanpassien myöntämisten määrä on kasvanut Moskovaa nopeammin ja samoin myös myöntöjen määrä asukaslukuun suhteutettuna on Pietarissa suurempi kuin Moskovassa: vuonna 2012 Moskovassa myönnettiin 85 ulkomaanpassia 1000 asukasta kohti ja Pietarissa vastaava luku oli 134.

Viime vuosina ulkomaanpassien myöntämisen kasvu on ollut Moskovaa ja Pietaria nopeampaa Venäjän muilla alueilla. Kun vuonna 2010 noin 28 % kaikista ulkomaanpasseista myönnettiin Moskovassa tai Pietarissa, vuonna 2012 tämä osuus oli laskenut 23 %:iin.

Moskovassa myönnetyt

Pietarissa myönnetyt

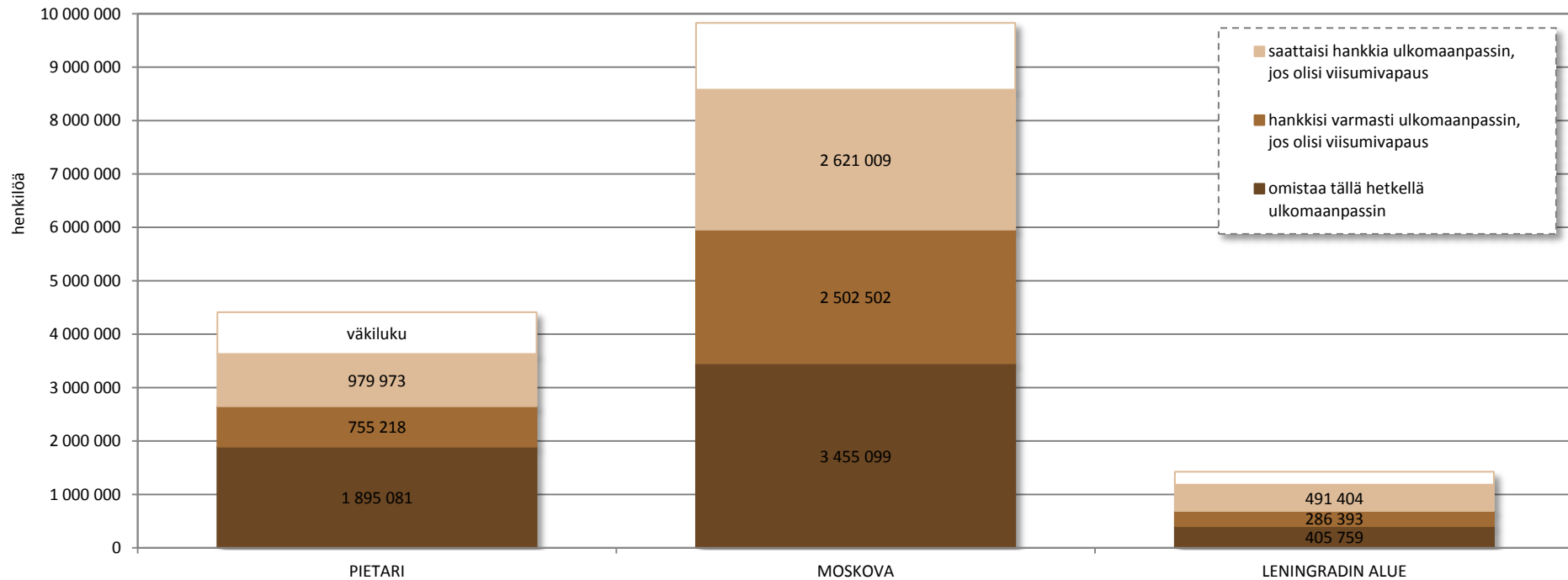

Lähde: FMS, Rosturizm

Viisumivapauden vaikutus ulkomaanpassin hankintaan

Maaliskuussa 2012 venäläisen Levada-keskuksen tekemän kyselyn mukaan Pietarissa asuvista (n=135) arviolta noin 1 610 000 henkilöllä ja Moskovassa asuvista (n=54) noin 3 675 000 henkilöllä on ulkomaanpassi. TAK Oy Pietarissa ja Moskovassa tekemän kyselytutkimuksen mukaan ulkomaanpassi on tällä hetkellä 43 %:lla pietarilaisista ja noin 34 %:lla moskovalaisista. Kyselytutkimuksen mukaan viisumivapaus kannustaisi näiden kaupunkien asukkaita hankkimaan ulkomaanpassin.

Ulkomaanpassin hankkiminen

Lähde: TAK Oy 2013

Ulkomaille matkustamisen rajoitukset

Venäjällä on eräitä kansalaisryhmiä, joiden matkustamista on laissa rajoitettu tai kokonaan kiellettyä. Näitä ovat esimerkiksi:

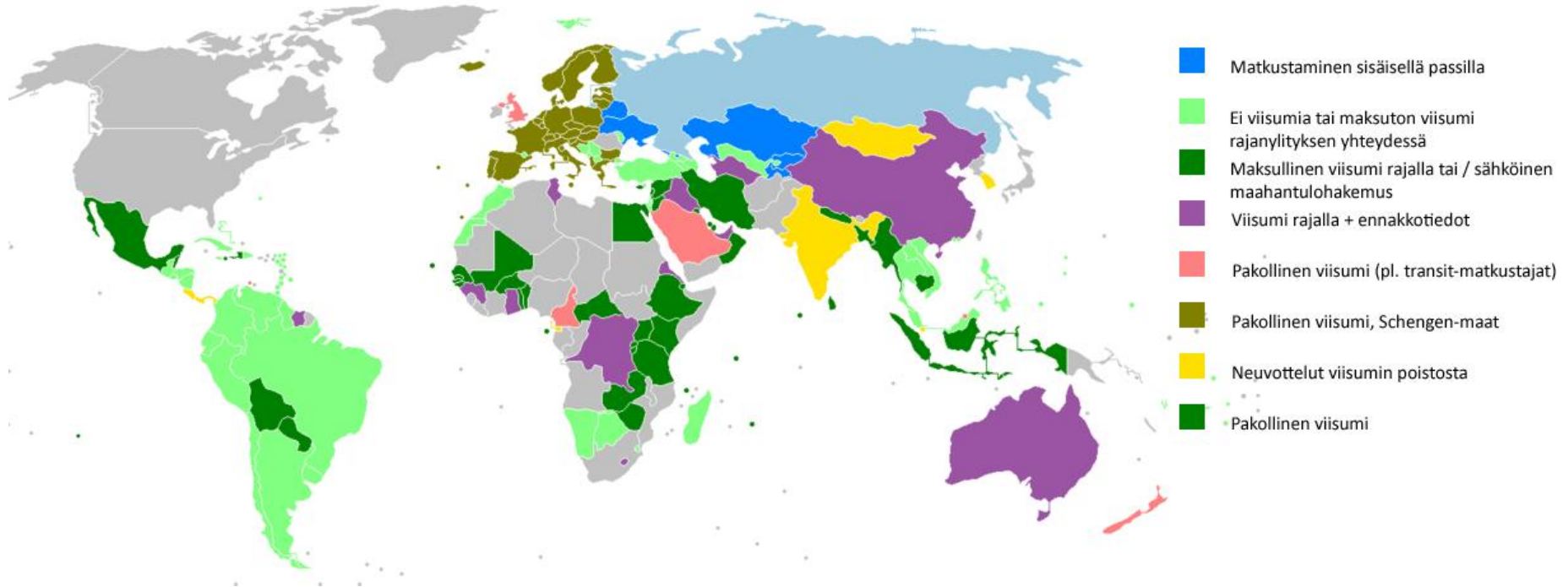
- Valtion turvallisuuden kannalta merkittävässä työtehtävissä työskentelevät, joilla on pääsy valtion salaisuuksiin. Tavalliseesti tällaiset henkilöt luovuttavat ulkomaanpassinsa työnantajalleen ja ovat oikeutettuja matkustamaan ainoastaan työnantajansa luvalla.
- Rikoksista syytetyt tai rikoksiin syyllisiksi epäillyt henkilöt sekä ehdonalaista tuomiotaan kärsivät henkilöt.
- Ulkomaanpassia hakiessa väärin henkilötietojen antamiseen syyllistyneet henkilöt.
- Velkomustuomion alaiset henkilöt. Tämän ryhmän ulkomaille matkustamista rajoitettiin vuonna 2012, mutta rajoituksia on sen jälkeen lievennetty joiltain osin. Tällä hetkellä rajoitukset koskevat henkilöitä, joilla on vähintään 10 000 ruplan velkomustuomio esimerkiksi maksamattomista veroista tai sakoista.

VIISUMIKÄYTÄNNÖT

Venäläiset voivat matkustaa ilman ulkomaanpassia ja viisumia Ukrainaan, Valko-Venäjälle, Kazakstaniin, Kirgisiaan ja Tadžikistaniin sekä Georgiaan kuuluville Abhasian ja Etelä-Ossetian alueille. Näille alueille voivat matkustaa siis sellaisetkin kansalaiset, joilla ei ole ulkomaanpassia: matkustusasiakirjaksi riittää Venäjän sisäinen passi.

Venäjä on solminut viime vuosien aikana runsaasti erilaisia viisumihelpotussopimuksia useiden eri valtioiden kesken. Vuoden 2013 alussa Venäjällä oli viisumikäytäntöjä helpottavia sopimuksia yhteensä 134 valtion kanssa. Suureen osaan näistä maista venäläiset voivat turistimatalla matkustaa ilman etukäteen hankittua viisumia: viisumia ei vaadita lainkaan, tai viisumi myönnetään kohdemaan rajalla. Turistilla on oikeus oleskella viisumitta näissä sopimusten piiriin kuuluvissa kohdemaissa tavallisimmin 15 – 90 päivän ajan. Osassa valtioista viisumivapaan turistimatkamisen ehtona on se, että turisti saapuu maahan osana turistiryhmää.

Valtioita, jonne viisumia ei vaadita, on yhteensä 65. Suosituimmista matkakohdemaista näitä ovat esimerkiksi Ukraina, Israel ja Turkki. Sellaisia valtioita, joissa viisumi myönnetään kohdemaan rajalla, on yhteensä 49. Suosituimmista kohdemaista näitä ovat esimerkiksi Egypti, Kreikka (vain osaan maasta) sekä Kypros (ennakkoon täytetyllä sähköisellä hakemuksella). Muiden sopimusmaiden ja Venäjän välillä on olemassa muunlaisia helpotuksia viisuminhakuun (esimerkiksi sähköinen viisumihakuprosessi). Näiden lisäksi Venäjä on solminut kolmen valtion (Norja, Puola ja Latvia), raja-alueiden asukkaiden viisumivapaan liikkumisen mahdollistavan LBT-sopimuksen.

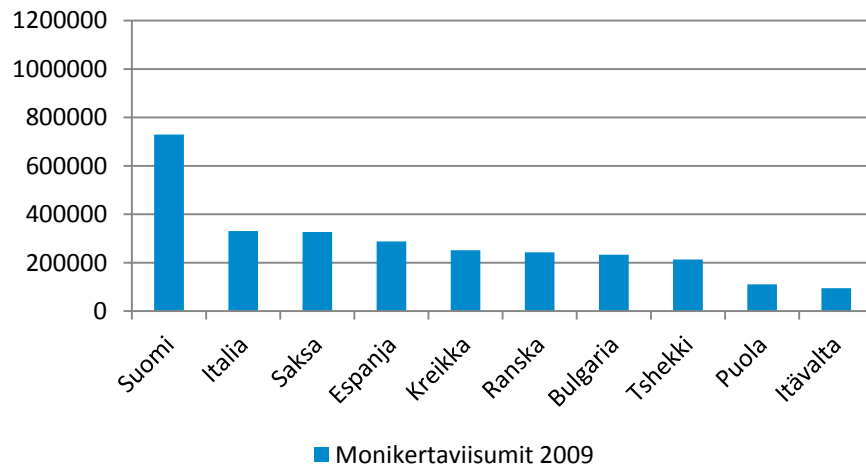
- Täysi viisumivapaus Venäjällä on Ukrainan, Valko-Venäjän, Kazakstanin, Kirgisian ja Tadžikistanin välillä. Näiden maiden kansalaiset voivat ylittää rajan ilman viisumia tai ulkomaanpassia. (Kartassa tummansinisellä)
- Seuraavassa kategoriassa ovat valtiot, joihin ei turisteilta vaadita viisumia, tai viisumi myönnetään turisteille maksutta rajanylityksen yhteydessä. (Kartassa vaaleanvihreällä)
- Kolmannessa kategoriassa on maita, joissa viisumi myönnetään rajanylityksen yhteydessä, mutta joissa siitä peritään maksu – tavallisimmin noin 10-20 dollaria. Osassa näistä maista vaaditaan lisäksi esimerkiksi sähköinen maahantulohakemus. (Kartassa vihreällä)
- Neljännen kategorian muodostavat maat, joista maksullisen viisumin saa maahantulon yhteydessä, mutta joissa se vaatii joidenkin ylimääräisten dokumenttien esittämistä (esimerkiksi terveystodistus) tai passitietojen lähettämistä etukäteen kohdemaan konsulaattiin. (Kartassa lilalla)
- Viidenteen kategoriaan kuuluu valtioita, joissa on viisumipakko, mutta jotka eivät vaadi viisumia läpikulkumatkaajilta. (Kartassa vaaleanpunaisella)

- Kuudes kategoria muodostuu Schengen-maista, joihin vaaditaan etukäteen anottu ja myönnetty Schengen-viisumi. Yksi viisumi on voimassa kaikissa Schengen-sopimuksen piiriin kuuluvissa valtioissa ja matkustaminen Schengen-maiden sisällä tapahtuu ilman järjestelmällisiä rajatarkastuksia. (Kartassa sammaleenvihreällä)
- Seitsemännen kategorian muodostavat valtiot, joihin on luvassa lähiaikoina merkittäviä viisumihelpotuksia. Viisumipakko poistuu joko kokonaan, tai maahan saapumista varten on täytettävä sähköinen maahantuloanomus. (Kartassa keltaisella)
- Viimeiseen ryhmään kuuluvat Schengen-sopimuksen ulkopuoliset, viisumipakolliset valtiot. Näitä maita ovat esimerkiksi Yhdysvallat, Kanada sekä suuri osa Afrikan valtioista. (Kartassa harmaalla). Esimerkiksi Yhdysvaltain ja Venäjän välillä ratifioitiin viimeksi tänä kesänä viisumihelpotus, jonka myötä maiden kansalaiset voivat anoa kolmen vuoden monikertaviisumia. Venäjä ja Yhdysvallat ovat myös aloittaneet neuvottelut viisumipakon poistamisesta kokonaan.

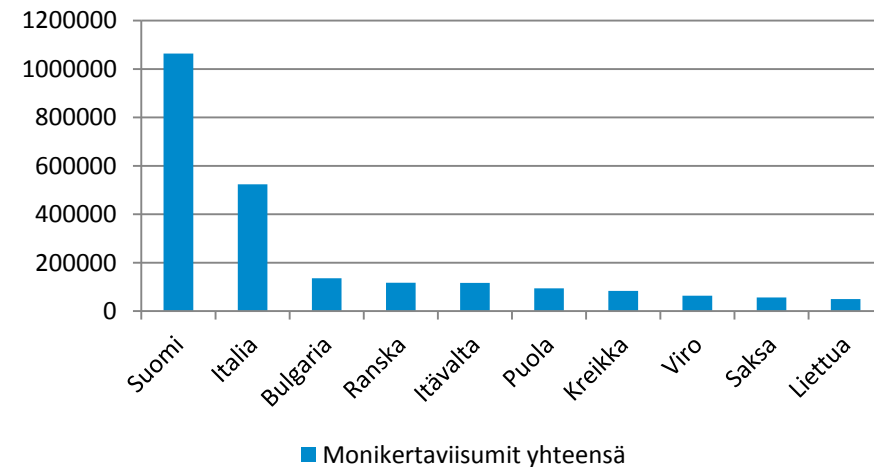
EUROOPPALAISET VIISUMIT JA SCHENGEN-VIISUMI

Eurooppalaisista valtioista venäläisille myöntää viisumeita ylivoimaisesti eniten Suomi. Venäjän matkailuviraston tietojen mukaan Suomen suurlähetystö ja konsulaatit myönsivät vuonna 2011 yhteensä yli miljoona monikertaviisumia venäläisille.

Monikertaviisumit 2009

Monikertaviisumit 2011

Lähde: Rosturizm

Viisumit Suomeen ja muihin Schengen-maihin

- Matkustaja voi hakea kertaviisumia, kaksikertaviisumia tai monikertaviisumia
- Monikertaviisumin voimassaoloaika voi olla 0,5 – 5 vuotta
- Monikertaviisumilla voi olla maassa (Schengen-alueella) enintään kolme kuukautta (90 päivää) puolen vuoden aikana
- Jos viisumi on haettu Suomeen, tulee pääpaino matkustamisessa olla Suomessa
- Raja- ja viisumiviranomaiset tarkastelevat passien leimoja kontrolloidakseen, onko viisumia käytetty oikein

Viisumin hinta ja hakuprosessi

Vuonna 2001 Suomi liittyi Schengen-alueeseen. Sopimuksen myötä yhteen Schengen-maahan anottu viisumi oikeuttaa liikkumaan ilman rajatarkastuksia myös muiden Schengen-maiden alueella.

Viisumin hinta Schengen-maihin oli vuoteen 2007 saakka 60 euroa. Vuonna 2007 solmitun sopimuksen myötä viisumin hinta laski 35 euroon.

Vuonna 2010 viisumien hakuprosessin tehostamiseksi solmittiin yhteistyösopimus intialaisen VFS-Global yhtiön kanssa. Ennen tätä viisumihakemuksen jättämistä jouduttiin usein jonottamaan Pietarin konsulaatissa kauan. Nykyisin käytännössä viisumihakemukset jätetään VFS-yhtiöön, joka perii hakijalta 21 euron palvelumaksun. Hakemuksen voi periaatteessa jättää myös edustustoon.

Viisumisäännöstön mukaan viisumipäätös tulisi antaa 15 päivän kuluessa sen hakemisesta. Jos hakijalta vaaditaan lisäselvityksiä, aika voi olla enintään 30 päivää. Viisumihelpotussopimuksen myötä viisumin käsittelyaika lyhennettiin 12 päivään. Yleensä viisumin käsittelyaika Suomen edustustoissa on 4 – 5 päivää, mutta joskus ruuhkaisina aikoina käsittelyaika on saattanut venyä kolmeen viikkoon. Kiireellisissä tapauksissa voidaan hakea myös pikaviisumia. Nykyään viisumihakemuksia tulee noin 5000 päivässä, mutta vilkkaimpina aikoina niitä saattaa tulla jopa 8000 yhden päivän aikana.

Viisumia hakiessaan venäläiset eivät tarvitse kutsua Suomesta, paitsi joissakin poikkeustapauksissa. Esimerkiksi, jos viisumiviranomaiset epäilevät, että matkan tarkoitus ei ole se, jonka hakija ilmoittaa, saattavat viranomaiset vaatia häneltä kutsun Suomesta.

Venäläisen hakiessa viisumia Suomeen, yleensä ensikertalaiselle myönnetään kertaviisumi tai varsinkin Pietarin konsulaatissa usein puolen vuoden viisumi. Jos viisumin käyttöaikana ei ilmene ongelmia, esimerkiksi määräaikojen ylityksiä tai matkustelua pääasiassa muualla kuin Suomessa, myönnetään seuraavalla kerralla yleensä vuoden viisumi.

Viisumihakemus voidaan hylätä mm. seuraavista syistä:

- *hakija on esittänyt virheellisen / väärän / väärennetyn asiakirjan.*
- *hakija ei ole esittänyt todisteita suunnitellun oleskelun tarkoituksesta ja edellytyksistä.*
- *hakija ei ole esittänyt todisteita riittävästä varoista oleskelukustannusten kattamiseen ottaen huomioon sekä suunnitellun oleskelun kesto että lähtö- tai asuinmaahan paluu tai kauttakulkumatka sellaiseen kolmanteen maahan, jonne hänen pääsynsä on taattu, tai hakija ei kykene hankkimaan näitä varoja laillisin keinoin.*
- *hakija on jo oleskellut jäsenvaltioiden alueella kolme kuukautta kuluvien kuuden kuukauden aikana yhtenäisen viisumin tai alueellisesti rajoitetun viisumin perusteella.*
- *hakija on määrätty maahantulokieltoon Schengenin tietojärjestelmässä (SIS) toimesta.*
- *yksi tai useampi jäsenvaltio katsoo, että hakija muodostaa uhkan yhden tai useamman jäsenvaltion yleiselle järjestykselle, sisäiselle turvallisuudelle, kansanterveydelle asetuksen (EY) N:o 562/2006 (Schengenin rajasäännöstö) 2 artiklan 19 kohdassa määritellyllä tavalla tai kansainvälisille suhteille.*
- *hakija ei ole esittänyt todisteita riittävästä ja voimassa olevasta matkasairausvakuutuksesta.*
- *todisteet suunnitellun oleskelun tarkoituksesta ja edellytyksistä eivät olleet luotettavia.*
- *hakijan aikomusta poistua jäsenvaltioiden alueelta ennen viisumin voimassaoloajan umpeutumista ei voitu varmistaa.*
- *hakija ei ole esittänyt riittäviä perusteita sille, että hän ei ole pystynyt hakemaan viisumia ennakkoon, minkä vuoksi hänen on haettava viisumia rajalla.*
- *viisuminhaltija on pyytänyt viisumin kumoamista*

Jos viisumitietokannassa henkilön kohdalla on poliisin, rajavartioston tai tullin merkitä, viisumivirkailija konsultoi yleensä ko. viranomaista viisumipäätöstä tehdessään. Esimerkiksi liikennevirasto Suomessa saattaa rajoittaa viisumin saantia jonkin aikaa.

Viisumihakemukset Pietarissa 2011	Määrä	
Myönnetty viisumit	971 840	100 %
Poliisin tutkimat	4151	0,40 %
Rajan tutkimat	20496	2,10 %
Rajan kielteiset suositukset	3063	0,30 %
Pääkonsulaatin kielteiset päätökset	6574	0,70 %

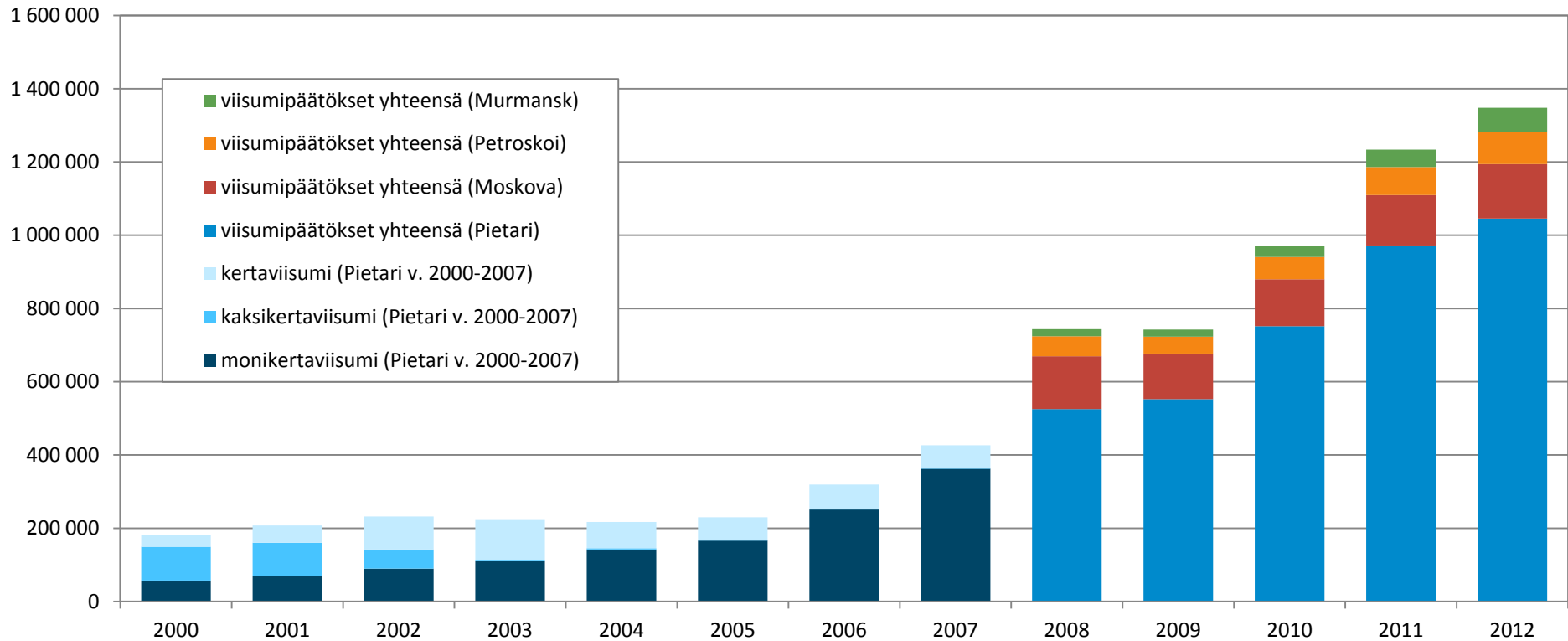
Tällä hetkellä EU ja Venäjä neuvottelevat uudesta viisumihelpotussopimuksesta, jolla helpotettaisiin erityisesti säännöllisesti Venäjän ja Schengen-maiden välillä liikkuvien henkilöiden matkustamista myöntämällä näille pidempiä viisumeita. Tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi erilaisten valtuuskuntien jäseniä, toimittajia tai maassa asuvien perheenjäseniä.

Myös virkapassin omistavien viisumivapaata matkustamista harkitaan. Tätä hankaloittavat kuitenkin erilaiset virkamiespassikäytännöt eri maissa. Esimerkiksi Venäjällä valtion omistamissa yhtiöissä työskentelevillä henkilöillä sekä joillakin sotilashenkilöillä on virkamiespassi, kun taas esimerkiksi Virossa virkamiespassia ei ole lainkaan.

VIISUMITILASTOT

Suomen Venäjän suurlähetystössä ja konsulaateissa venäläisille myönnettyjen viisumien määrä on ollut huomattavassa kasvussa 2000-luvun jälkipuoliskolla. Poikkeuksen tekee taantumavuosi 2009, jolloin viisumeja myönnettiin suunnilleen saman verran kuin edellisenä vuonna. Ylivoimaisesti suurin osa viisumeista (vuonna 2012: 77,5 %) myönnetään Pietarissa.

Suomen konsulaateissa venäläisille myönnetyt viisumit

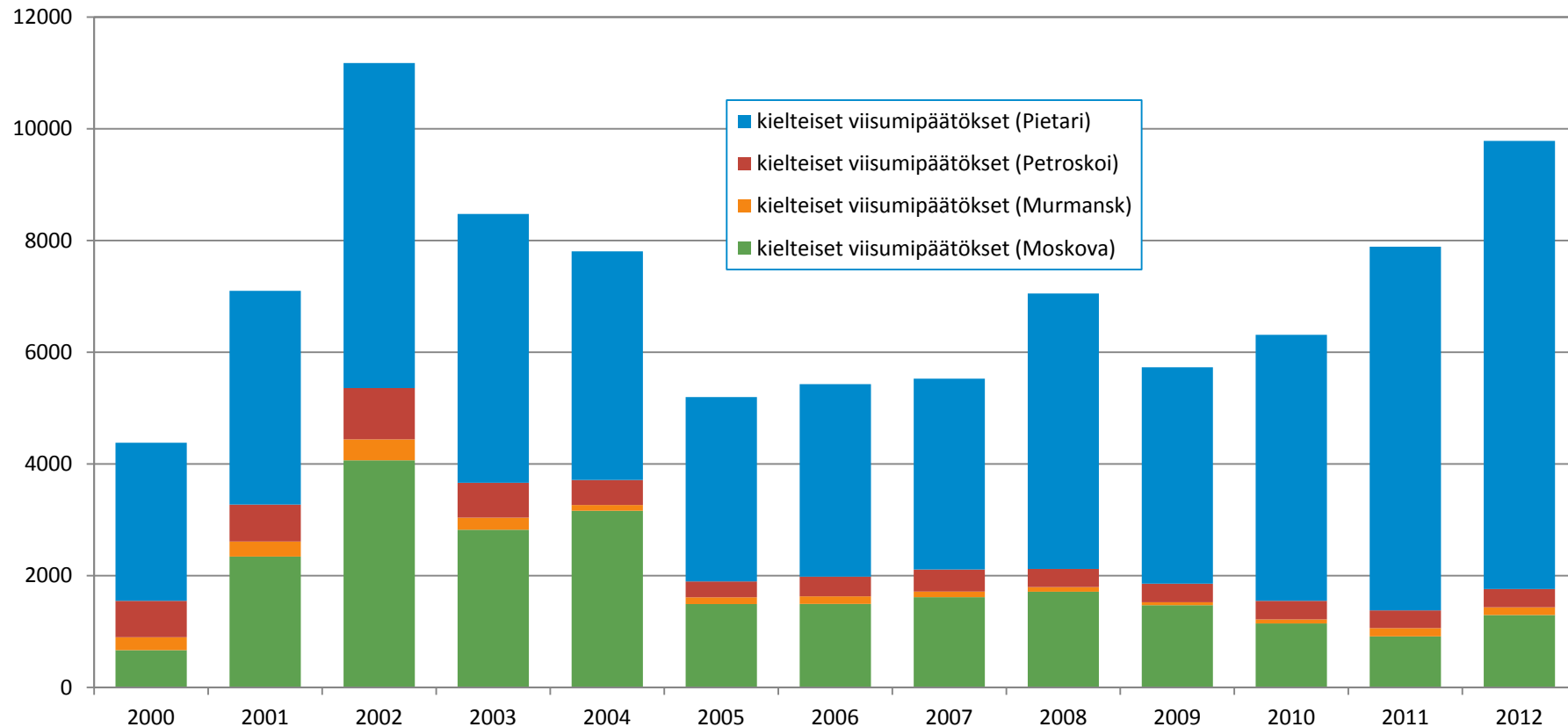

Lähde: TAK Oy 2013, Suomen Pietarin pääkonsulaatti

Kielteiset viisumipäätökset

Kielteisten viisumipäätösten lukumäärä vedelliseen vuoteen verrattuna kasvoi nopeimmin 2000-luvun alussa ja vuonna 2002 kielteisiä viisumipäätöksiä annettiin kaikissa viisumipisteissä yhteensä noin 11 000. Kielteisten viisumipäätösten lukumäärä lähti kasvuun myös vuonna 2010. Vuonna 2012 viisumipisteissä annettiin yhteensä vajaa 10 000 kielteistä viisumipäätöstä.

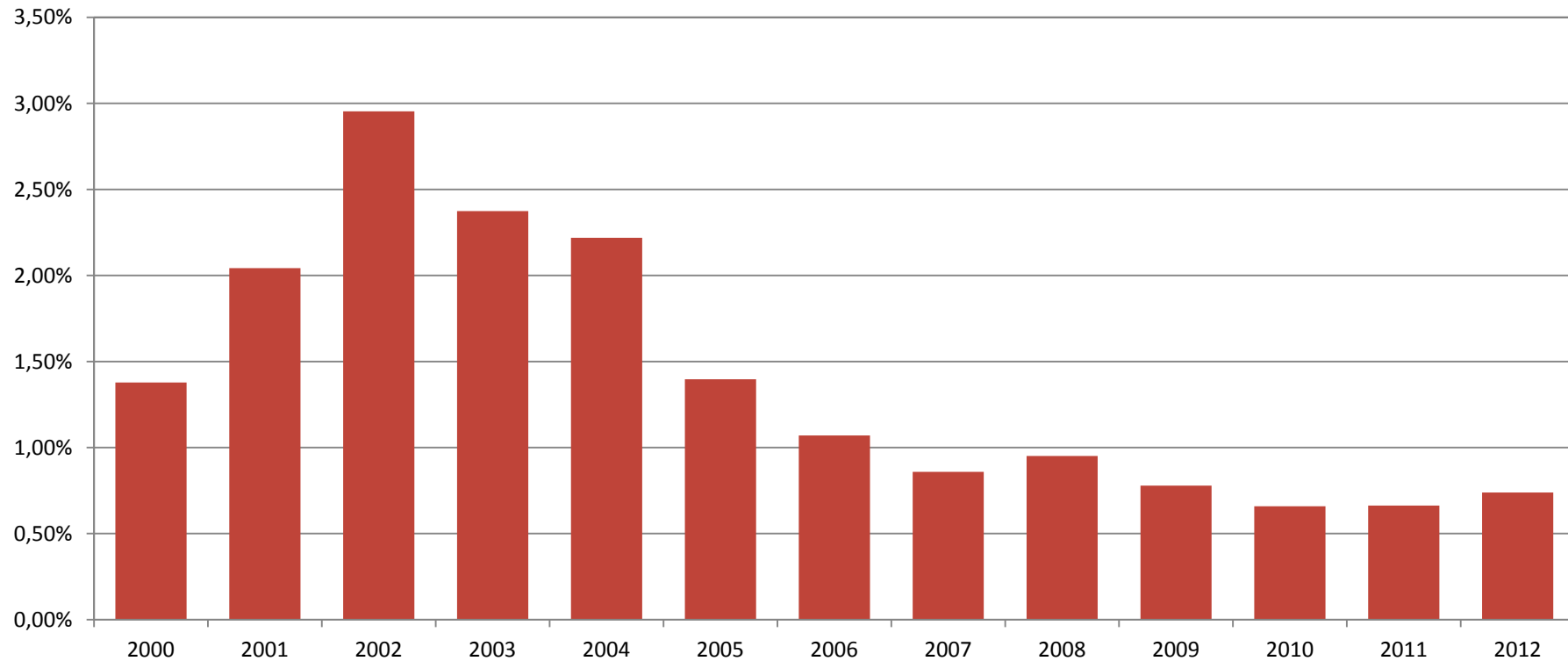
Lähde: TAK Oy 2012, Suomen Ulkoasiainministeriö

Kielteisten viisumipäätösten osuus viisumihakemuksista

Vaikka kielteisten viisumipäätösten lukumäärä on ollut kasvussa vuodesta 2010 lähtien, kielteisten päätösten osuus kaikista viisumihakemuksista on ollut laskussa vuodesta 2003 lähtien. Kun vuonna 2002 noin 3 % viisumihakemuksista hylättiin, vuonna 2012 kielteisten viisumipäätösten osuus oli laskenut 0,74 %:iin.

Kielteisten viisumipäätösten osuus

Lähde: TAK Oy 2013, Suomen Pietarin pääkonsulaatti

ESIMERKKI: VIISUMIVAPAA MATKUSTAMINEN YHDYSVALTOIHIN

Yhdysvaltoihin 12. tammikuuta 2008 voimaan astuneiden tiukentuneiden turvallisuussäännösten seurauksena Visa Waiver -ohjelman alaisuudessa matkustavien vierailijoiden on haettava matkustuslupaa ennen Yhdysvaltoihin matkustamista. Lisäksi jokaisella matkustajalla on oltava koneluettava passi, jotta maahantulolupa Yhdysvaltoihin myönnettäisiin. Lupa haetaan ns. ESTA (Electronic System for Travel Authorization) -järjestelmää käyttäen Internetissä.

Tietoa ESTASTA (<http://www.esta.us/suomi.html>)

- ESTA (Yhdysvaltain matkustuslupa) ei ole viisumi. Se on ennakkolupa nousta Yhdysvaltoihin suuntaavaan alukseen tai lentokoneeseen.
- ESTA:n tarkoitus on mahdollistaa se, että Yhdysvaltain hallitus voi tehdä esiseulonnan kaikille Visa Waiver -matkustajille ennen kuin he lähtevät kotimaistaan.
- Vain niiden Visa Waiver -ohjelmaan osallistuvan 37 maan kansalaisten, jotka saapuvat Yhdysvaltoihin Visa Waiver -ohjelman alaisuudessa, tulisi hakea.
- On suositeltavaa hakea ESTA-lupaa vähintään 72 tuntia ennen lähtöä.
- Jos ESTA-hakemus hylätään, on matkustajan haettava B-1-vierailijaviisumia tai B-2-turistiviisumia.
- Hyväksytty ESTA-matkustuslupa ei takaa pääsyä Yhdysvaltoihin.